

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет культури і мистецтв
Кафедра образотворчого мистецтва

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни
«ІСТОРІЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ВОЛИНИ»
підготовки магістра
освітньої програми

023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Силабус навчальної дисципліни «ІСТОРІЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ВОЛИНІ» підготовки магістра галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, за освітньою програмою Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

Розробник: Лесик-Бондарук О.О., кандидат архітектури, доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва

Протокол № _____ від _____ 2021 р.

Завідувач кафедри: (_____) Каленюк О. М.

© Лесик-Бондарук О.О., 2021 р.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна /заочна форма навчання	02 – Культура і мистецтво	Нормативна
Кількість годин /кредитів 90 год /3	023 - Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Рік навчання 1
ІНДЗ немає	магістр	Семестр 1
		Лекції 16 /4
		Практичні 20 /6
		Самостійна робота 42 /68
		Консультації 12 / 12
		Форма контролю: залік – 1 семестр
Мова навчання	українська	

II. Інформація про викладача

ПІП **Лесик-Бондарук Оксана Олександрівна**
 Науковий ступінь **кандидат архітектури**
 Вчене звання **доцент**
 Посада **доцент кафедри образотворчого мистецтва**
 Контактна інформація: тел. **050 716 57 78**, e-mail lesik-bondaruk@vnu.edu.ua
 Дні занять <https://vnu.edu.ua/uk/faculties-and-institutions/fakultet-kulturi-i-mistectv>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

Студентам, які вступають до магістратури найбільшого університету Волині, пропонується до вивчення цікавий курс, який вивчає образотворче мистецтво та архітектуру рідного краю.

Мета та завдання курсу полягають у поглибленому вивченні мистецьких процесів суто регіону Волині, розвитку її архітектури, живопису, графіки, скульптури та декоративно-ужиткового мистецтва від найдавніших часів до сьогодення. При вивченні даного курсу особлива увага приділяється

вивченню та аналізу специфіки мистецьких процесів саме на Волині у логічній взаємодії із загальносвітовими та всеукраїнськими тенденціями.

Особливістю курсу є те, що пропонуються цікаві та різноманітні форми роботи, які включають як традиційні аудиторні – лекції та практичні заняття, так і творчі позааудиторні форми проведення навчального процесу, такі як пішохідні екскурсії – в тому числі підготовлені студентами, проведення пошукової та дослідницької роботи, виконання різних завдань у місцевих музеях, написання наукових робіт та есе, тощо.

2. Пререквізити – вивчення дисципліни базується на таких курсах, як Рисунок, Живопис, Історія образотворчого мистецтва, Композиція, Кольорознавство, Перспектива.

Постреквізити – в процесі вивчення цієї дисципліни здобуваються знання, уміння та навички, потрібні для вивчення таких дисциплін, як Теорія образотворчого мистецтва, Мистецтвознавство, Образотворче мистецтво ХХ століття, Історія українського мистецтва, тощо.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Мета та завдання курсу полягають у поглибленому вивченні мистецьких процесів суто регіону Волині, розвитку її архітектури, живопису, графіки, скульптури та декоративно-ужиткового мистецтва від найдавніших часів до сьогодення. При вивченні даного курсу особлива увага приділяється вивченню та аналізу специфіки мистецьких процесів саме на Волині у логічній взаємодії із загальносвітовими та всеукраїнськими тенденціями.

4. Результати навчання – фахові компетентності, здобуті протягом вивчення курсу.

4.1. Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.

4.5. Здатність проводити аналіз та систематизацію зібраної інформації, діагностику стану збереженості матеріальнопредметної структури твору мистецтва, формулювати кінцеву мету реставраційного втручання.

4.6. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

4.7. Здатність усвідомлювати важливість виконання своєї частини роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності.

4.8. Здатність проводити сучасне мистецтвознавче дослідження з використанням інформаційнокомунікаційних технологій.

4.9. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

5. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Образотворче мистецтво Волині від найдавніших часів до середини XVI століття.						

Тема 1. Образотворче мистецтво Волині первісної доби.	11	2	2	6	1	РМГ/4
Тема 2. Образотворче мистецтво Волині часів Київської Руси.	11	2	2	6	1	РМГ/4
Тема 3. Образотворче мистецтво Галицько-Волинського князівства.	14	2	4	6	2	РМГ/6
Тема 4. Образотворче мистецтво Волині часів Великого князівства Литовського.	14	2	4	6	2	РМГ/6
Разом за модулем 1	50	8	12	24	6	20
Змістовий модуль 2. Образотворче мистецтво Волині середини XVI – XXI століття.						
Тема 5. Образотворче мистецтво Волині часів Речі Посполитої.	18	4	4	6	4	РМГ, ІРС/12
Тема 6. Образотворче мистецтво Волині часів панування Російської імперії.	11	2	2	6	1	РМГ/4
Тема 7. Образотворче мистецтво Волині XX – XXI століття.	11	2	2	6	1	ІРС/4
Разом за модулем 2	40	8	8	18	6	20
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота №1						МКР/30
Модульна контрольна робота №2						МКР/30
Всього годин / Балів	90	16	20	42	12	100

*Форма контролю:

ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента,

РМГ – робота в малих групах,

МКР – модульна контрольна робота/ контрольна робота.

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Образотворче мистецтво Волині від найдавніших часів до середини XVI століття.						
Тема 1. Образотворче мистецтво Волині первісної доби.	11			8	1	РМГ/4
Тема 2. Образотворче мистецтво Волині часів Київської Руси.	11		1	10	1	РМГ/4
Тема 3. Образотворче мистецтво Галицько-Волинського князівства.	14	1	1	10	2	РМГ/6
Тема 4. Образотворче	14	1	1	10	2	РМГ/6

мистецтво Волині часів Великого князівства Литовського.						
Разом за модулем 1	49	2	3	38	6	20
Змістовий модуль 2. Образотворче мистецтво Волині середини XVI – XXI століття.						
Тема 5. Образотворче мистецтво Волині часів Речі Посполитої.	18	1	1	10	2	РМГ, ІРС/12
Тема 6. Образотворче мистецтво Волині часів панування Російської імперії.	11		1	10	2	РМГ/4
Тема 7. Образотворче мистецтво Волині XX – XXI століття.	11	1	1	10	2	ІРС/4
Разом за модулем 2	41	2	3	30	6	20
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота №1						МКР/30
Модульна контрольна робота №2						МКР/30
Всього годин / Балів	90	16	20	68	12	100

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Образотворче мистецтво та архітектура Волині від найдавніших часів до середини XVI століття.	
1.	Тема 1. Образотворче мистецтво та архітектура Волині первісної доби. 1. Періодизація первісної епохи на волинських землях. 2. Аналіз образотворчого мистецтва та архітектури доби палеоліту. 3. Аналіз образотворчого мистецтва та архітектури доби мезоліту та неоліту. 4. Аналіз образотворчого мистецтва та архітектури бронзової доби. 5. Архітектура слов'ян дохристиянської епохи.	2 год.
2.	Тема 2. Образотворче мистецтво та архітектура Волині часів Київської Русі. 1. Вплив візантійського мистецтва на формування волинської архітектурної школи. 2. Періодизація розвитку образотворчого мистецтва та архітектури Волині доби Київської Русі. 3. Архітектура. 4. Монументальний живопис. 5. Іконопис. 6. Літописання.	2 год.
3.	Тема 3. Образотворче мистецтво та архітектура Галицько-Волинського князівства. 1. Вплив київського та західноєвропейського мистецтва на формування галицько-волинської мистецької та архітектурної школи.	4 год.

	2. Періодизація розвитку образотворчого мистецтва та архітектури Галицько-Волинського князівства. 3. Архітектура. 4. Монументальний живопис. 5. Іконопис. 6. Літописання.	
4.	Тема 4. Образотворче мистецтво та архітектура Волині часів Великого князівства Литовського. 1. Вплив давньокиївського та західноєвропейського мистецтва на формування образотворчого мистецтва та архітектури Волині XIV-XVI століття. 2. Періодизація розвитку образотворчого мистецтва та архітектури Волині часів Великого князівства Литовського. 3. Архітектура. 4. Монументальний живопис. 5. Іконопис. 6. Скульптура. 7. Літописання.	4 год.
	Змістовий модуль 2. Образотворче мистецтво та архітектура Волині середини XVI – XXI століття.	
5.	Тема 5. Образотворче мистецтво та архітектура Волині часів Речі Посполитої. 1. Політична, соціальна та релігійна ситуація на Волині. 2. Архітектура. 3. Монументальний живопис. 4. Іконопис. 5. Скульптура. 6. Книгописання та книгодрукування. 7. Декоративно-ужиткове мистецтво.	4 год.
6.	Тема 6. Образотворче мистецтво та архітектура Волині часів панування Російської імперії. 1. Політична, соціальна та релігійна ситуація на Волині. 2. Архітектура. 3. Монументальний живопис. 4. Іконопис. 5. Скульптура. 6. Книгодрукування. 7. Декоративно-ужиткове мистецтво.	2 год.
7.	Тема 7. Образотворче мистецтво та архітектура Волині XX – XXI століття. 1. Образотворче мистецтво та архітектура 1918 – 1939 років. 2. Образотворче мистецтво та архітектура середини XX століття. 3. Образотворче мистецтво та архітектура кінця XX століття. 4. Образотворче мистецтво та архітектура початку XXI століття.	2 год.
	Разом	20 год.

Щодо практичних занять: форми роботи на практичних заняттях будуть різноманітні, а саме: окрім традиційних, плануються заняття, що проводитимуться у музеях з конкретними творами образотворчого мистецтва, екскурсії по Волині з метою вивчення та аналізу пам'яток образотворчого мистецтва та архітектури, екскурсії, підготовлені власне

студентами, робота в малих групах та індивідуальні завдання студента (РМГ / ІРС).

6. Завдання для самостійного опрацювання.

В якості самостійних завдань пропонується написання наукових статей, есе, тез, рефератів, виконання наукових проектів з використанням ПК та виконання презентацій в Power Point. Наукові розробки в області історії образотворчого мистецтва Волині можуть бути представлені на наукових конференціях, днях науки і т.д.

Кожен студент протягом Залікового кредиту повинен виконати 1 самостійне завдання. Самостійні завдання є обов'язковими для виконання кожним студентом. Самостійне завдання повинне відповідати загальновизнаним вимогам та вимогам, затвердженим кафедрою образотворчого мистецтва, має вміщати розкриту та обґрунтовану інформацію щодо обраної тематики. Тема самостійного завдання може бути обрана із запропонованої тематики, а може бути запропонована самим студентом та затверджена викладачем даного предмету.

За виконання одного самостійного завдання студент може максимально отримати 4 бали. Для цього самостійне завдання повинно бути виконане за всіма вимогами, правильно оформлений текст та підібрані відповідні ілюстрації, має включати всі обов'язкові структурні частини, план має бути чіткий, логічний та стислий, текст повинен бути лаконічним, максимально розкривати поставлені завдання, мають бути зроблені висновки про написане та висвітлено використану літературу. За відсутністю виконання будь-якої з вимог до написання реферату кількість балів відповідно знижується на 1.

Кожен студент може займатись науковою діяльністю, що відобразиться у написанні невеликих наукових робіт, а саме: наукові есе, статті, тези, а також у виступах на наукових конференціях, участі у різноманітних конкурсах, олімпіадах і т.д. Якщо наукове дослідження за своєю тематикою охоплюватиме одну тему, то кількість балів відповідатиме кількості балів, яка виставляється за дану тему. Якщо тематика наукової розробки охоплюватиме об'єм двох і більше тем, то і кількість балів відповідатиме балам, відведеним на їх оцінювання.

IV. Політика оцінювання

Студент іде навчатись, усвідомлюючи всю повноту навантаження, відповідальність та вмотивованість. Зі свого боку викладач забезпечує студентів максимум знань та компетентностей при різноманітних формах роботи. Лише у випадку взаєморозуміння та взаємної відповідальності студент та викладач досягнуть максимального результату у навчанні.

Політика академічної доброчесності при вивченні даної дисципліни передбачає максимально прозорий підхід до навчання, доступності всього матеріалу, розуміння вимог викладача, розуміння результатів навчання, відповідальності студента щодо процесу навчання.

Студент відвідує заняття – інакше немає сенсу йти навчатися у магістратуру.

У випадку, якщо студент пропускає заняття з поважної причини, він має змогу надолужити вивчений матеріал, отримавши та виконавши індивідуальне завдання студента (ІРС). ІРС оцінюється згідно оцінювання конкретного пропущеного лекційного чи практичного заняття.

Модульну контрольну роботу №1 можна перездати до терміну здачі Модульної контрольної роботи №2. Модульну контрольну роботу №2 можна перездати до терміну здачі заліку.

Завдання із самостійної роботи складаються у встановлені викладачем терміни.

Розподіл балів та критерії оцінювання.

Лекційні заняття. На лекційному занятті студент може максимально отримати 2 бали. За присутність на лекційному занятті та конспектуванні матеріалу, який подається лектором (за чіткий, логічно побудований, систематизований та грамотний конспект), студенту ставиться 1 бал. Наступні 0,5 балів студент може отримати за чітко сформовані, логічні запитання по темі лекції, за виділення та підкреслення проблемних питань та проблем по темі лекції, за створення дискусії, диспуту по темі лекції, за домашню підготовку до лекційного заняття з використанням нотаток, нової додаткової інформації, цікавого ілюстративного матеріалу, схем, таблиць по темі лекції та іншого.

Семінарські заняття. На семінарському занятті студент може максимально отримати 2 бали. За присутність на семінарському занятті та наявності конспекту з повністю підготовленими відповідями на усі питання семінарського заняття студенту ставиться 1 бал. Ще 0,5 балів студент може отримати за відповідь протягом семінарського заняття на 1 з питань. Відповідь має бути повна, чітка і логічно побудована, з виділенням загальних проблем поставленого питання та переходом до розкриття його конкретної суті. Відповідь має бути вичерпною та не читатися з конспекту. При слабкій та несамостійній (з частим використанням конспекту) відповіді студент заробляє лише додаткових 0,2 бали. Також додаткові 0,5 балів студент може отримати за самостійну підготовку ілюстративного матеріалу, додаткового реферату; за створення дискусії по темі заняття, за цікаве обговорення бачення того чи іншого питання.

Якщо вивчення теми передбачає більше, ніж 2 години, то за кожне заняття Теми студент може максимально отримати 2 бали.

Модульні контрольні роботи. Протягом залікового кредиту студенти повинні виконати дві модульних контрольних роботи. Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу – 30. Модульна контрольна робота здається усно (іноді це може бути і письмова відповідь). Максимальну кількість балів - 27-30 - можна отримати при повній і вичерпній відповіді на поставлене питання, з урахуванням загальних і конкретних тенденцій та фактів, названих прізвищ, дат появи та назв різних мистецьких творів, причин та наслідків подій, що сприяли чи не сприяли їх появі. 22-26 балів можна отримати при неповній відповіді на поставлене питання, з

урахуванням загальних і конкретних тенденцій розвитку мистецьких процесів та фактів, не всіх названих прізвищ, не всіх дат появи та назв різних мистецьких творів, причин та наслідків подій, що сприяли чи не сприяли їх появі. 18-21 бал студент може отримати при слабкій відповіді на поставлене питання, без урахування загальних і конкретних тенденцій розвитку мистецьких процесів та фактів, з мінімальною кількістю названих прізвищ, з слабким уточненням дат появи та назв різних мистецьких творів, причин та наслідків подій, що сприяли їх появі. 11-17 балів студент може отримати за умови, якщо він дає слабку відповідь на поставлене питання, без урахування загальних і конкретних тенденцій розвитку мистецьких процесів та фактів, з мінімальною кількістю названих прізвищ, без уточнення дат появи та назв різних мистецьких творів, причин та наслідків подій, що сприяли їх виникненню. 1-10 балів за модульну контрольну роботу студент може отримати за умови, якщо він дає дуже слабку відповідь на поставлене питання, без урахування загальних і конкретних тенденцій розвитку мистецьких процесів та фактів, без названих прізвищ, без уточнення дат появи та назв різних мистецьких творів, причин та наслідків подій, що сприяли їх виникненню.

Питання до модульних контрольних робіт відповідають питанням до практичних (семінарських) занять.

V. Підсумковий контроль

Перелік питань до заліку

Питання до заліку відповідають питанням до практичних (семінарських) занять.

При здачі заліку з курсу “Історія образотворчого мистецтва Волині” студент може максимально отримати 60 балів. На найвищу кількість балів (50-60) студент повинен легко орієнтуватися в історичних, політичних, економічних та соціальних процесах, що відбувались на Волині, максимально володіти знаннями про волинську архітектуру, живопис, скульптуру, графіку та декоративно-ужиткове мистецтво від найдавніших часів до наших днів, вільно обговорювати та дискутувати з усіх тем, які вивчаються протягом курсу. На кількість балів 30-49 студент повинен добре володіти знаннями про волинську архітектуру, живопис, скульптуру, графіку та декоративно-ужиткове мистецтво від найдавніших часів до наших днів, орієнтуватись в історії Волині. На низьку кількість балів (15-29) студент повинен володіти знаннями про волинську архітектуру, живопис, скульптуру, графіку та декоративно-ужиткове мистецтво від найдавніших часів до наших днів з випущенням деяких ключових моментів, особливостей, характеристик, прізвищ, але з обов’язковою загальною орієнтацією в історії Волині та її мистецтва. 1-14 балів студент може отримати за умови слабого знання ключових моментів історії розвитку та особливостей волинської архітектури, живопису, скульптури, графіки та декоративно-ужиткового мистецтва.

В результаті вивчення курсу “ Історія образотворчого мистецтва Волині ” при здачі іспиту на найвищу кількість балів (90-100) та найвищу

оцінку “відмінно” студент повинен легко орієнтуватися в історичних, політичних, економічних та соціальних процесах, що відбувались у на Волині, максимально володіти знаннями про волинську архітектуру, живопис, скульптуру, графіку та декоративно-ужиткове мистецтво від найдавніших часів до наших днів, вільно обговорювати та дискутувати з усіх тем, які вивчаються протягом курсу. На оцінку “дуже добре” та “добре” та кількість балів 75-89 студент повинен добре володіти знаннями про волинську архітектуру, живопис, скульптуру, графіку та декоративно-ужиткове мистецтво від найдавніших часів до наших днів, орієнтуватись в історії Волині. На “задовільну” оцінку та низьку кількість балів (60-74) студент повинен володіти знаннями про волинську архітектуру, живопис, скульптуру, графіку та декоративно-ужиткове мистецтво від найдавніших часів до наших днів з випущенням деяких ключових моментів, особливостей, характеристик, прізвищ, але з обов’язковою загальною орієнтацією в історії Волині та її мистецтва. “Незадовільно” або 35-59 балів студент може отримати за умови систематичних пропусків, незнання ключових моментів історії розвитку та особливостей волинської архітектури, живопису, скульптури, графіки та декоративно-ужиткового мистецтва.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може дібрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем або перездати якусь тему, написавши підсумковий тест тощо).

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Асеев Ю.Э. Архитектура древнего Киева/Ю.Э. Асеев.– Киев, 1982.

Афанасьев В.А. Українське радянське мистецтво: 1960-1980рр./В.Афанасьєв. – К., 1983.

Бартенев И.А., Батажкова В.Н. Очерки истории архитектурных стилей/И.А.Бартенев, В.Н.Батажкова. – М., 1983.

Білецький П.О. Українське мистецтво другої половини XVII-XVIII ст./П.Білецький. – К., 1981.

Бутник-Сіверський Б.С. Українське радянське народне мистецтво 1941-1967рр./ Б.С.Бутник-Сіверський. – К., 1970.

Водотика О. Архітектура православних храмів України: історія та сучасність. – Київ, 2006.

Всеобщая история архитектуры. В 12 т. – М., 1955-1977.

Всеобщая история искусств. В 6 т. – М., 1956-1965.

Драган М. Українські дерев'яні церкви. – Львів, 1937.

Лесик-Бондарук О. О. Об'ємно-просторове і планувальне вирішення мурованих монастирів Волині XVII- XVIII ст. / О. О. Лесик-Бондарук // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Зб. наук. праць РДГУ. – Рівне, 2015. – Вип. 20. – С. – 260-266.

Лесик-Бондарук О. О. Архітектурно-мистецькі засоби виразності у храмовому будівництві Волині XVII-XVIII століття: пластика в оздобленні споруд. / О. О. Лесик-Бондарук // Вісник Львівської національної академії мистецтв. – Львів, 2017. – Вип. 31. – С. – 121-128.

Лесик-Бондарук О. О. Мистецько-архітектурний аналіз реконструкції екстер'єру Будинку митрополита Жидичинського монастиря / О. О. Лесик-Бондарук // Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. - Дніпро, 2017. - Вип.3. – С. 115-124.

Лесик-Бондарук О. О. Місце та роль монастирських ансамблів м. Луцьк у системі міської забудови / О. О. Лесик-Бондарук // Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. - Дніпро, 2017. - Вип.2. – С. 108-113.

Лесик-Бондарук О. О. Архітектурно-мистецькі засоби виразності у храмовому будівництві Волині XVII-XVIII ст.: аналіз художньо-декоративних розписів / О. О. Лесик-Бондарук // Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. - Дніпро, 2018. - Вип.6. – С. 98-103.

Лесик-Бондарук О. О., Берlach О. П. До питання аналізу діяльності народних зодчих та малярів Волині доби бароко / О. О. Лесик-Бондарук, О. П. Берlach // Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури. - Дніпро, 2020. - Вип.2. – С. 25-36.

Логвин Г.В. По Україні: стародавні мистецькі пам'ятники. – К., 1968.

Логвин Г.В. Украинское искусство X-XVIII вв. – М., 1963.

Логвин Г.Н., Міляєва Л.С. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII ст. – К., 1963.

Марк Витрувий Поллион / Десять книг об архитeктурe // Поллион Марк Витрувий. – Из-во Ленанд, 2015. – 320 стр.

Ольга Михайлинин Архітектура і містобудування Західної Волині 1921-1939 років / Ольга Михайлишин.-Рівне, 2013.-352 с.

Михайлинин О. Палацово-паркові ансамблі Волині 2-ї половини XVIII-XIX століть / О. Михайлишин. - К., 2000. - 234 с. : іл. - Бібліогр.: с. 98-109.

Міляєва Л., Логвин Г.В. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII ст. – К., 1963.

Овсійчук В.А. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII ст. – К., 1985.

Рожко В. Відродження Української Православної Церкви на Волині 1917-2006 рр. – Луцьк, "Волинська книга", 2007.

Рожко В. Нарис історії Української Православної Церкви на Волині. – Луцьк, “Медіа”, 2001.

Степовик Д.В. Українське мистецтво першої половини ХІХ ст. – К., 1982.

Основи архітектурного формоутворення: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Н. Г. Шаповал ; Київськ. нац. ун-т буд-ва і архіт. - К. : Основа, 2008. - Навчальний посібник. - 448с. : іл. - Бібліогр.: с.445-447.

Павлов В.В. Скульптурный портрет Древнего Египта. – М., 1957.

Природа - геометрия - архитектура / В. Е. Михайленко, А. В. Кащенко. - К. : Будівельник, 1981. - Книга. - 183с. : ил.